

livanje ljudske tvornosti v umetno slovstvo (prim. samo imena Valjavec, va-jevci, Jurčič, Aškerc, Finžgar, moderna!). Tu bi študije odkrile mnogo zelo značilnih potez naše miselnosti in našega oblikovanja.

Misel, kako smo tuje sprejemali in prilikovali svojemu srcu in svoji misli, se nam proži tudi ob *partizanski poeziji*. Jedro problema o tujstvu je v tem, kaj smo sprejemali, a še bolj kako, da je postalo naše. Ali je partizanska pesem ljudska pesem in v kakšnem smislu? Tuja ali domača umetna pesem je ponarodela samo, če je po vsebini, obliki in melodiki ustrezala ljudskemu duhu, ljudskemu pojmovanju, dožemanju in izražanju. Kje se briše razlika med umetnim in ljudskim? Ali povedano z besedami, ki so bližje tradicionalni govorici: Ko izvem za avtorja kake partizanske pesmi, ali se prejšnja ljudska pesem »spremeni« v ponarodelo? Saj se spremeni samo njeno poimevanje, ne njeno bistvo. Kdo mora »pozabiti« ime avtorja, da smemo pesem šteti med ljudske? Ali vsi, ali večina, tudi strokovnjaki etnografi in slavisti? S čim in v čem se izraža naša posebnost, naša slovenska izrazitost v partizanski pesmi, ki je zrasla doma in se oblikovala ob tujih vzorcih? Odgovori na ta in podobna vprašanja nam bodo v pomoč, ko bomo razglabljali pojave v ljudski besedni tvornosti daljne preteklosti.

Viri, kakor jih navaja Janež sproti ob uporabi in še v posebnem dodatku, kajpada ne morejo zadostovati za poglobljen študij slovenske slovstvene zgodovine. Nisem primerjal, koliko Janeževa kompilacija zvesto podaja tuje misli. Tako preiskovanje bi bilo prezamudno, zlasti še, ker je piščev navajanje nepopolno in nejasno. Kaj naj nepoznavalec sodi n. pr. o podpisu Marija Jamar pod odstavkom o »Visoški kroniki« (355)? Ali bo našel njeno izdajo »Visoške kronike« na str. 717? Zapisek »Po V. Smoleju« pod odstavkom o Klusovem Jožetu (672) pač ne bo veljal samo za odstavek o Klusovem, ampak za celo poglavje, ki se z njim sklepa, in še za nadaljevanje o partizanskem pesništvu, kjer je v pomoč privzeto še srednješolsko berilo. Kaj naj povprečen bralec sodi o Kreftovih besedah, da sta Jelovškova in Prešeren »izpila grenko kupo življenja do dna« — tako namreč knjiga navaja (209)? Ne da bi šel kontrolirat, se mi zdi, da so to besede iz Kreftovega članka v Naši ženi 1949. — Navajanje virov oziroma literature je gotovo prijetna novost v Janeževi zgodovini. A navajal naj bi jih še več in na koncu v posebnem oddelku. Kjer pa avtor tuje misli samo posnema ali kompilira, naj bi imena svojih »informativ« opuščal. Sicer pa je to moralno in ne metodično vprašanje.

Sklepam svojo oceno z obžalovanjem, da tudi druga izdaja Janeževe slovstvene zgodovine ne ustreza. Boljša je, kakor je bila prva, toda v jedru se piščev prijem ni spremenil in tudi napak in nerodnosti je v njej še vedno daleč nad povprečjem. Tudi dobrih strani ima knjiga dovolj, žal jih nisem zaradi omejenega prostora navajal. Zelel bi si, da bi pisec postal bolj kritičen in v velikanskem gradivu, ki ga skuša urediti, manj pogumen. Slavisti in dijaki bodo knjigo pod silo razmer uporabljali, a v mnogih pogledih jim ne bo nudila ničesar, premalo ali izkrivljeno. Tako bomo še naprej čakali knjige, ki smo je tako potrebni.

Pripis. Ta ocena je bila že v tiskarni, ko je Jože Pogačnik objavil o Janežu povsem negativno kritiko v NR št. 22 (1957). Ocenjevalec načenja nekaj zelo bistvenih vprašanj in označuje načelne pomanjkljivosti te slovstvene zgodovine.

Viktor Smolej

SLOVENSKI ZDRAVSTVENI BESEDNJAK

S Slovenskim zdravstvenim besednjakom (SZB), ki ga je izdala Državna založba Slovenije (1957), smo dobili Slovenci že dolgo pričakovano drugo izdajo precej razširjenega Kliničnega besednjaka. Dolga je bila njegova pot, ker se je rojeval več let: od prvega pregleda v SAZU, kjer je naletel na negativno kritiko, čez drugi pregled, ko so se mnoge napake obrazložile v posameznostih in dali zelo potrebni napotki, tako jezikovni kot strokovni, do končne redakcije, ki jo imamo sedaj v rokah. Malo natančnejši pregled nekaj več ko 100 strani bo pokazal, ali se je pisec držal teh napotkov ali ne.

Vendar je treba že v uvodu pibiti, da je Černič najvidnejši slovenski medicinski terminolog, tako po širini kot po globini, in da velja tudi zanj pravilo: kdor veliko piše, lahko veliko greši. Res je, da je Černič slovenski zdravstveni besedni zaklad tako obogatil kot nihče drug. Še bolj res je — in to je njegova največja zasluga — da je zbudil slovenske zdravstvene pisce iz nekega samozadovoljstva in mrtvila, ko jih je z njemu lastno impulzivnostjo neusmiljeno kritiziral, kar mu seveda nikakor ni prineslo prijateljev. V zgodovini slovenskega medicinskega slovstva bo Černičevo ime na prvem mestu in tega prvenstva mu nihče noče kratiti. Černičevo veljavo naj kdo drugje natanko in jasno oriše, tu se bomo ukvarjali le z njegovo zadnjo knjigo.

Kadar se kdo pripravi na izdajo takó obsežnega dela, kot je SZB, se mora predvsem zavedati, ali bo zmozel to delo ali ne. Tu je zlasti vzrok za številne napake te knjige. Pisec sicer navaja v predgovoru, da so mu pomagali štirje sodelavci, eden kot mikrobiolog, drug kot dermato-venerolog in dva verjetno kot filologa. Vendar kažejo mnoge napake, da se je nezadostna strokovna pomoč hudo maščevala. Bali smo se, da se bodo napake Klības in Zdravstvenega priročnika ponovile; kakor kaže, se je to zares zgodilo. Vse to navzlic vnovičnemu opozorilu, da en sam človek te obilne snovi obvladati ne more. Nepotrebnim strokovnim, a tudi nekaterim jezikovnim napakam so se pridružile še druge, ki bi jih vesten korektor moral popraviti.

Najprej nekaj načelnih opazk:

1. Černiču je bilo nasvetovano, naj opusti nemške izraze. Tega nasveta ni upošteval.

2. Etimološka razlaga izrazov je zelo povečala obseg knjige. Novejša izdaja nemške medicinske terminologije (Guttman-Volkman) jo je opustila, Zetkin-Schaldachova izdaja je pa sploh nima.

3. Avtor se je izneveril pravilu SP, naj ima beseda za piko veliko začetnico, n. pr. *áloa* -e ž (alóe gr.) neka izozemska rastlina. *áloin* -a -o: cvet. *aloín* -a m itd. Tudi sicer se ni v pisavi ravnal vselej po SP.

Konkretne pomanjkljivosti in napake lahko združimo v skupine:

1. *Tiskovne napake*, ki včasih zelo motijo, n. pr. posteljnično beljakovino 37 (namesto posteljično), češariki 40 (češeriki), adenokortikotropni 40 (adrenokortikotropni), adaptibilnost 41 (adaptabilnost), adenoitis 41 (adenoiditis), možganskega podvezka 42 (podveska), adisonka 43 (adizonka), glikosurija 43 (glikozurija), Cimex lectuarius 610 (C. lectularius), telofaza 630 končna stopnja mikoze (mitoze), collun 642 (collum), permeabilnostni 675 (permeabilnostni), munificatio 699 (mumificatio), bromhidrosis 699 (bromidrosis). Kot je razvidno iz števil, so to napake kakih 115 strani, torej le malo več ko šestine knjige.

2. *Strokovne pomanjkljivosti* ali *napake*: spinalen 601 ni samo hrbteničen in hrbten, temveč tudi hrbtenjačen, nanašajoč se na hrbtni mozeg; spirem 601 naj se doda (zaradi boljšega razumevanja) klobčič kromosomov; rak spiroptera 601 je v resnici rak, ki ga je delal v nekaterih poskusih neki parazit (Spiroptera neoplastica, bolje Gongylonema neoplasticum), s katerim so bili inficirani ščurki; s temi je Fibiger pital podgane, ki so potem obolevale za želodčnim rakom. Nemeč bo dejal temu raku Spiroptera krebs, Slovenec spiropterski rak. Kasneje se je pokazalo, da je vzrok temu raku avitaminoza A; iz odpadkov rdečih krvnič 603 (iz razpadkov); penis = moško spolovilo 603 moški sram, ki je le eno izmed moških spolovil; mišičnih vlaken, ki so deloma prečno progasta 606 (ki so prečno progasta); vnanjo ali perikard 606 vnanja plast srca je epikard; središni 607 ni medialen, temveč centralen (središče = centrum) in sredinski (medialen) ni isto kot središni; črevesna srkalica villum intestinalis 607 villus = resica ni srkalica, srkalica je mezigovnica, Nemeč pravi vsem mezigovnim žilam Saugadern, od tod slovenska srkalica, mezigovna srkalica pa je pleonazem, ker je vsaka mezigovna žila srkalica; križna stoja 608 je nespretno izražena, saj se noge ne križajo; stoja na komolcih in kolenih 608 ni stoja, temveč drža; steapsin 609 je navadno ferment v pankreatičnem soku, a ne v želodčnem ali črevesnem; objektivnik 610 objektnik, ker ima opravka z objektom, a ne z objektivom; sterilizirati 611 ... ali jih (scil. jajcevoda) uničiti z obsevanjem (jajčnika); sublimirati 618 ni isto kot destilirati; medularna substanca hrbtne mozgovine 618 medularna substanca je slovensko sredica (ledvice, timusa itd.), hrbtne

mozgovina bi bila živčina hrbtnega mozga; superfetacija = superfekundacija je napačno. Razlaga velja samo za superfetacijo, medtem ko je superfekundacija oploditev dveh jajčec iste ovulacije; supraduralen 620 nadopenski, bolj izvenopenski; supraduralen dela medicincem preglavice; lobanjski šiv sutura coronaria (venčni šiv, ker je sutura coronaria le eden izmed lobanjskih šivov); talamus 627 pomolek vidnega živca (vidnega povescma, ker tako daleč ne sega vidni živec); papir = nosorog 628 gl. Hadži-Vodnik-Bernotovo zoologijo za višje razrede gimnazije; možganska tekočina 629 bi bila le liquor cerebri (možganskohrbtnjačna t.); telencefalon 630 ... izvor ovojnice velikih možgan. Te ovojnice so nekaj centimetrov debela možganovina; tenija 632 kitasta proga (mišični trak); test 634 (tudi) poskus (samo preizkus); (tetanija) 634 glandulae parathyreoideae = obščitnice, na str. 706 pa piše obščitnice glandulae thyreoideae accessoriae, kar ni prav; tetanija 634 mrtvičavica, saj mišičje ni mrtvo, temveč zelo skrčeno, analogno tudi tetanus = mrtvični krč; (Thiersch) 635 presaditev kožnih krpic iz povrhnjice je nesmisel, ker povrhnjica nima kože, prav je presaditev povrhnjičnih (epitelijskih) krpic; tibialisov fenomen 635 je nejasno obrazložen, bolje: pri krčenju stegna (v kolčnem sklepu) se stopalo flektira dorzarno; trdi tilnik = klonični krč 636 je predvsem tonični krč; otrpnjenje tilnika ni meningitis cerebrosppinalis, marveč le eno znamenje te bolezni; timpanum ni ušesna duplina, temveč bobnična d.; jodova tinktura = jodovica 637 jodovica je voda, ki ima jod; topoglavost 640 stupidnost in topoglavica stupor, kaj poreko k temu psihiatri? Topektomija 641 ni odstranitev možganske skorje, marveč le nekega področja skorje; trabekula 643 ni pretinček, ampak tramič; trias (bazedovski) 646 ima boljšeče oči, manj izstopajo bleščeče oči; trikuspidalna atrezija 648 ni med levim preddvorom in levim prekatom, marveč med desnim preddvorom in desnim prekatom; trohoidni sklep 650 ni kroglast sklep, temveč kolesasti sklep; trup 651 je nemško der Rumpf, ne der Stamm; tuberkulum (pri tuberkulozi) je že od nekdanj buncica, ne grčica; tuljava 652 ni cevka, temveč cela vrsta navojev; tumpast nos 653 ni kumarast; ubi inflammatio ibi incisio 654 je že nekoliko zastarel rek; ulegirija 656 je zlasti bohotanje glije; ultimum moriens 656 je desni preddvor, ne prekat; urikemija 658 Č. dosledno zamenjava sečno kislino (acidum uricum) s sečnino; maternično ustje 661 ni nikdar portio vaginalis, temveč le orificij; vagus 664 živec za pljuca in želodec je bolj reven opis; vakantne hromote 664 so pravilno vakatne hromote; (vegetacija) povečana žrelnica 667 = hypertrophia glandulae pharyngicae; toda žrelnica ni neka žrelna žleza, marveč tonsilla pharyngea; (vitamin B) 675 presnavljanje ogljikovih vodikov (ogljikovih hidratov); (vod) žolčni, jajčni, sečni, solzni in semenski vod 677 so splošni nazivi, medtem ko so žolčevod (ductus choledochus), jajcevod (tuba ovarii), sečevod (ureter), nosni solzovod (ductus nasolacrimalis) in semenovod (vas deferens) specialni vodi; scalna voda 677 je menda odveč, če je že tu scalnica; vretje = vrenje 680 ni die Gärung, temveč das Sieden, saj ima spodaj vrelišče der Siedepunkt; vrhnjica ni epidermis, temveč epitelij; epidermis je kožna vrhnjica ali pokožnica; vzdražiti 683 = zburiti ni prav; vzdražiti je nemški reizen, vzburiti pa erregen (v tem pomenu je rabil besedo tudi Šerko); vzgon 683 ni der Trieb, temveč der Auftrieb; (zakrneti) 688 priželjc zakrni thymus degenerira, pravilno involvira; saj govorimo o involuciji priželjca; zamrtev 689 ni asfikičen, marveč navidezno mrtev; bolezenski zarodek 692 je patološki embrio, ne bolezenska klica; (zaroženeti) roževinska plast 692 pravilno rožena plast, poroženela plast, kajti roževina je die Rosenessenz; zasirek ni koagulacijska nekroza, marveč produkt te nekroze; rentgenski zaslon nas sicer tudi varuje, a glavna njegova funkcija je v tem, da vidimo na njem presvetljeni del; zasnova ni konstitucija, temveč zastava (organa); zgib 697 ni fossa, temveč enkrat hiter (kloničen) gib, temu pravi Nemeec die Muskelzuckung.

3. *Jezikovne pomanjkljivosti in napake.* Spermatidi 600 v rabi je že od nekdanj spermatide spermatid; polmesečne zaklopke 606 polmesečaste; krvodržan 606 bolje: zaklopke ne drže krvi; srpasto celična anemija 607 (anemija srpastih celic, krvničk); razkrojnokrven 608 bolje krvorazkrojen, kot piše niže; stereocilije stereocilij 610 (stereociliji -ev), kajti latinsko so to cilia, zatorej stereociliji, kinociliji; obrezkužiti, obrezkužen, obrezkuženje 611 filologi od-

klanjajo; sekretovina 614 za stranišnico je vulgaren in nepotreben izraz; sublimatska preiskava 618 bolje preiskava s sublimatom; kortikalna možganska skorja je pleonazem, dovolj je možganska skorja; podlaktne mišice, SP ima le podlahten, podlahtna, podlahtnica, podlahtničen, Č. pa dosledno podlakten, podlaktnica, podlaktničen; die Flocke 626 ni kepica, temveč kosem, kosmič; tobačnega prahu, SP ima tobakov prah; posifilitično bolje postsifilitično; leptozomni, evrizomni tip 637, tripanozom 648 bolje leptosomen, evrisomen, tripanosom; tiščalni pulz, bolje pulz zaradi pritiska; vezno tkivo 638 bolje vezivo, veznina je die Bindsesubstanz; krvnjak, vodenjak, zračnjak, gnojnjak 642, mesnjak, mišičnjak 662 zdravnik! odklanjajo, tudi drugi narodi se zadovoljujejo s tujim izrazom; translabyrintharen 644 bolje translabyrinthen; trematodesi 646 zoologi govore o trematodih; trofociteta 649 bolje trofičnost; trihocefalus 647 bolje trihokefalus, Č. piše take besede dosledno s c, četudi jih ima SP s k; tušno barvanje 653 barvanje s tušem; urahus 658 ni sečna cev, ker bi to lahko kdo zamenjal z uretro, temveč sečni vod (ne sečevod!); uterinski 662 vsi pravijo uterini; maternična vratna votlina 662 bolje votlina materničnega vratu; grlene krize 664 bolje grlne krize; objarkan 665 obdan z jarkom; vegetabilichen 667 vegetabilen; polkni 671 nepotreben germanizem; vezalica za giht je pač tvegani izraz; vezikalen 671 ni sečen; violetilo 673 bolje violeto -ega; viridanska sepsa bolje sepsa po streptokoku viridans, sedaj sepsis lenta; žarčenje 703 fiziki govore o sevanju; živčna vozlina (za ganglij) 679 je nepotrebna, dovolj je živčni vozle; trzljaj 681 SP ima trzaj; žlak 705 nepotreben germanizem; žoltnjak 706 kdo to razume?

4. -avice, -alice, -ivice, -evice. Seménavica, iskravica 601, splašljivica 602, lažnivica 603, sramežljivica 606, tolaščavica, tolaščavičen 609, ponavljalica, hropalica 611, solzavica, sečavica, stisnjalica (mal de caisson) 612, stopicalica, stopicljavica 613, stresalica 615, sigavica, strniščavica, topoglavica 616, 641, požigalica 618, sušičavica 621, ščegetalica 622, ščetinavica, ščitničavica, šegavica, šepavica, šepetavica 623, škripalica 624, majavica 626, tarnalica, tožbavica, migljavica 629, temnavica 631, trakuljavica 632, 644, togavica, mrtvičavica 634, kopičalica, trzavica, cukavica 635, plinavica, plinavičen 636, tiščalica, tjuljenjavica 638, tožbalica 642, mehčalica 643, lizavica 645, tresavica 646, trepetavica 683, trepetalica, drhtavica, trepavica, stopicavica 646, lasničavica, pšenavica, ikravica 647, glivičavica 648, znojavica 664, 668, slinavica 664, vzdigalica 666, veličalica 668, vezalica (giht) 671, vijavica, vijavičen 672, 676, višnjevica 674, bljuvalica 675, zanesenjavica, vodenoglavica 677, vonjalica 679, vrtavkavica, mencavica 681, lisavica 684, zajedalica, zajedavica (različnega pomena) 694, zanikalica 689, zapiralica 690, zaudarjavica 687, zdehalica 695, zdehavica 696, zemljavica 696, žgaravica, zlatavica 697, piškavica 700, zrnalica 702, žejavica, železavica 703, žgečkalica 704, žiljavica 705, žlebavica (rhachischisis), žlezavica 706, žolčna kamenavica, žoltčena, žoltenica, žoltenična 706.

O takih besedah je bilo že pred leti napisano strokovno filološko mnenje, ki je zavrnilo večino teh po obliki nerodnih in po pomenu ohlapnih izrazov. Takó jih je tudi ocenil urednik JiS v pripombi k Černičevemu članku v prvem letniku str. 178—179.

5. *Napačen naglas*. Skoraj vse latinske besede na -ia imajo v besednjaku napačen naglas na i, torej -ía. Černič sicer navaja Triepla v seznamu uporabljanege slovstva, a je pozabil prebrati uvod te knjižice. Sicer bi pravilno naglaševal zlog pred i, n. pr. *ne speleo-tómia*, *spermat.úria*, -logía, -megalía, *hypertrophía*, *epilepsía*, *dys.rhaphía*, -phóbía itd., marveč *pravilno*: -stómia, -úria, -lógia, -íkria, -megália, -phóbía itd. Teh napačno naglašanih izrazov je na stotine! Razen tega še *ánticus* 72 (prav *anticus*), *trigonum* 647 (*trigónum*), *pósticus* 512 (*postícus*), *tínnitus* 637 (*tinnítus*) itd.

6. Omenili bi še nenatančno, pomanjkljivo pisavo kot *coniunctiva* (PNA ima *conjunctiva*), *cardiazol* 625, *tarsalgija* 629 *tarsalen*, pač pa (pravilno) *tarsus*, *tarzitis*, *the* namesto *thé*, *basedovoid* 637, *tezavrizmoza* 635, *jonizira*, *Bantin* (*Banting*) 642, *zaapne* 647 (*zapne* kot piše SP pod *apneti*) itd.

Nedosleden je pisec včasih v pisavi tujk, ki jih piše deloma fonetično, deloma etimološko, n. pr. *tunica mukoza*, *ampula recti*, *spiroheta morsus muris*, *substancia granulofilamentosa*, nadalje *adolfactorius* -a vohalnemu možganskemu centru pripadajoč, to pomeni, da Č. enači substantiv z adjektivom;

sistematična imena pišejo strokovnjaki tako pri rastlinah kot pri živalih z veliko začetnico, Č. pa dosledno z malo. Pripomniti moramo,¹ da smo natančneje pregledali le nekaj čez 100 strani in da bi bilo teh napak in pomanjkljivosti dosti več, če bi sistematično pregledali ves tekst.

Slovenski zdravstveni besednjak bo kot Černičevo življenjsko delo spodbuda za podobna taka nadaljnja dela in je zaradi tega po pravici zbudil zanimanje doma in v tujini. V njem bo našel bralec obilo koristnega, moral ga bo pa uporabljati s primerno kritičnostjo.

A. Košir

¹ Ocena je kolektivno delo članov medicinske sekcije pri terminološki komisiji SAZU.

Zapiski

IZ ZGODOVINE UDOBNE SLOVENŠČINE

Ljubljana, v letu 2057. Čeprav je med bralci močno razširjeno mnenje, da o jezikovnih vprašanih ni treba pisati, odkar so bile v jeziku porušene vse pregrade in jezovi, se nam zdi to mnenje vendarle pretirano in zato napačno. Če nič drugega, je o teh rečeh mikavno razpravljati že iz gole zvedavosti, ki nas navaja, da želimo poznati preteklost. In ravno slovenščina se je v zadnjih sto letih tako spremenila, da mora biti bežen pogled v njeno zgodovino kratkočasen tudi za tiste, ki se jim zdi pisanje o jeziku mlatenje prazne slame.

Ze to, da pravimo današnji slovenščini »udobna«, opozarja misleče ljudi, da je moralo biti nekoč drugače, zakaj današnja slovenščina je udobna očitno v primeri z nekdanjo, ki ni bila udobna, ker se je držala slovniških, pravopisnih in kdo ve kakšnih še pravil. Boj za udobno slovenščino je bil dolgotrajen in dostikrat tudi zelo težaven, in le malo nam lahko povedo o njem vidnejši mejniki na tej dolgi poti, recimo leto 2038, ko je bila slovenščina črtana kot jezik na vseučilišču, ali leto 1998, ko je nehal izhajati zadnji jezikovni časopis. Pot do takih zmag je bila namreč polna manjših bojev in spopadov, v katerih si je udobna slovenščina — neopazno za oči javnosti — počasi, toda vztrajno pridobivala ped za pedjo ozemlja. Tudi po letu 2038 so še trajale manjše praske, dokler ni poseglo v spor pisateljsko društvo samo in se z vso svojo veljavo zavzelo za novodobno spoznanje, po katerem se domačega jezika nikomur ni treba učiti dalj ko do konca ljudske šole. Do tedaj se vsakdo nauči toliko pisati, da lahko zapisuje vse, kar mu prihaja na misel in kar sliši okoli sebe, to pa je za pisanje materinščine popolnoma dovolj. Ne samo, da pišemo tako bogatejši in pristnejši jezik, vrh tega smo dobili obilo časa, da se lahko bolj posvečamo tehniki in drugim panogam, ki so toliko pomembne v našem enaindvajsetem stoletju.

Če zasledujemo razvoj še nekoliko nazaj v zgodovino, bomo opazili prve močnejše zarodke udobne slovenščine tam okoli sredine preteklega stoletja, in če hočemo izbrati kako močnejše poudarjeno letnico, potem se lahko ustavimo v letu 1957, torej ravno pred sto leti. Tedaj je namreč izšlo več knjig, v katerih so pisatelji ali prevajalci vedoma ali ponevedoma prihajali v tako nasprotje s tedaj veljavnimi pravili in omejitvami, da njihova dela upravičeno štejemo med temeljna dela udobne slovenščine. Ker bo naše bralce gotovo zanimalo izvedeti, kakšne so bile posebnosti tedanje slovenščine, jim bomo ponazorili vsaj nekatere ob knjigi »Rimljanka«, ki je izšla tistega leta. Roman je bil preveden iz italijanščine in napisal ga je Alberto Moravia, nekoč zelo slaven in priljubljen, danes pa po pravici močno pozabljen pisatelj. Pogledali bomo, kaj je prevodu očitala tedanja jezikovna kritika, in bomo ob tem lahko najlepše primerjali današnjo slovenščino s tedanjo.

Se najmanj so knjigi očitali uporabo raznih besed, ki so jih tako imenovani »puristi« brez uspeha preganjali tudi iz vrste drugih knjig: neumorno (tedaj so zahtevali namesto tega »neutrudno«), oklevati, prekiniti, uporno